

VU Research Portal

Een opeenstapeling van fouten

Harte, J.M.

published in

Proces : Tijdschrift voor strafrechtspleging
2019

DOI (link to publisher)

[10.5553/PROCES/016500762019098003001](https://doi.org/10.5553/PROCES/016500762019098003001)

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Harte, J. M. (2019). Een opeenstapeling van fouten. *Proces : Tijdschrift voor strafrechtspleging*, 98(3), 163-165.
<https://doi.org/10.5553/PROCES/016500762019098003001>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

TEN GELEIDE

Een opeenstapeling van fouten^{*}

Joke Harte

De veiligheid van de maatschappij kan altijd op grote belangstelling rekenen van de media en de politiek. Maar zelden was de aandacht en verontwaardiging zo groot als ten tijde van dit schrijven. Op 3 april jl. debatteerde de Tweede Kamer over de conclusies van twee onderzoeksrapporten die waren verschenen naar aanleiding van de gruwelijke verkrachting en doding van een jonge vrouw in september 2017. De dader, Michael P., was ten tijde van het delict in behandeling in een forensisch psychiatrische kliniek. Deze behandeling vond plaats in het kader van zijn resocialisatie; hij was namelijk al eerder veroordeeld voor een gruwelijk zedendelict. Tijdens zijn behandeling kreeg P. veel vrijheden en klaarblijkelijk ook de mogelijkheid tot het plegen van dit nieuwe feit.

Iedereen vraagt zich af hoe dit heeft kunnen gebeuren. Waarom werd P. behandeld in een kliniek met een laag niveau van beveiliging? En waarom kreeg hij daar zoveel vrijheden? Volgens de onderzoeksrapporten was deze situatie het resultaat van een opeenstapeling van fouten door de betrokken instanties. Deze fouten hadden vooral betrekking op een gebrekkige uitwisseling van informatie. P. had tijdens zijn eerste veroordeling de oplegging van de maatregel tbs weten te ontlopen door niet mee te werken aan het gedragkundige onderzoek naar de toerekeningsvatbaarheid. Enkele critici hebben eerder al gesteld dat de rechters in deze eerste strafzaak te terughoudend waren; er zouden wel degelijk mogelijkheden zijn geweest om P. een tbs-maatregel op te leggen.

Wat opvalt in de discussies is dat niet een specifieke instelling of organisatie wordt verweten dat het zo is misgelopen. Het strafrechtssysteem als geheel is tekort geschoten, aldus minister Dekker, de minister voor Rechtsbescherming, tijdens het debat. De samenwerking tussen partijen, en dan met name de uitwisseling van informatie tussen de verschillende schakels in de strafrechtsketen, lijkt de achilleshiel. Ook het feit dat functionarissen hun bevoegdheden niet altijd optimaal benutten, zou een probleem zijn. De Tweede Kamer ziet overeenkomsten met andere strafzaken waarin het om soortgelijke redenen gruwelijk was misgelopen, en spreekt zelfs van herhaling. Minister Dekker erkent dat er grote fouten zijn gemaakt en gaat diep door het stof. Maatregelen zijn al in gang gezet, aldus de minister, en hij zegt toe de Tweede Kamer periodiek te informeren over de voortgang van de verbeteringen.

^{*} Prof. dr. Joke Harte is hoogleraar bij de afdeling Strafrecht en Criminologie van de Vrije Universiteit en lid van de redactie van PROCES.

Voor het bewerkstelligen van fundamentele verbeteringen in het strafrechtelijke systeem, zoals de minister voor ogen heeft, moet een aantal cruciale vragen worden geadresseerd. Ten eerste de vraag hoe betrouwbaar en valide de voorhanden zijnde risicotaxatiemethoden zijn, en hoe effectief de bestaande behandelinterventies. De verwachtingen ten aanzien van deze instrumenten en interventies zijn onwaarschijnlijk hoog. Kennis over de mogelijkheden en beperkingen van instrumenten en interventies, en het verkrijgen van realistische verwachtingen is hard nodig, en vraagt om meer empirisch onderzoek.

Een andere essentiële vraag betreft de efficiëntie van de samenwerking in de strafrechtsketen. Vele partijen zijn betrokken bij de opsporing, veroordeling en executie van de straf, inclusief het toezicht en re-integratietraject. Het blijkt lastig hier echt grip op te krijgen. Ook hier is empirisch onderzoek nodig, en wel naar de risico's van het delen van verantwoordelijkheid door verschillende partijen en het overdragen van informatie van de ene naar de andere organisatie.

Maar als instrumenten en interventies zijn geoptimaliseerd en de processen zijn verbeterd, dan is daar nog de weerbarstige praktijk. Want wat zijn precies de bevoegdheden en mogelijkheden van de mensen die werkzaam zijn in de strafrechtelijke keten? En vooral, wat is de problematiek waar zij dagelijks mee te maken hebben? De populatie justitiabelen lijkt steeds gecompliceerder te worden. Prevalenties van bijvoorbeeld verstandelijke beperkingen, verslaving en agressieproblematiek lijken alleen maar toe te nemen. Ondertussen neemt de regel- en administratiedruk ook toe. Sluit het beleid, dat veelal landelijk wordt ontwikkeld, hier wel op aan? En zijn de bevoegdheden van de actoren wel afdoende?

Al bijna een eeuw biedt PROCES een platform voor het uitwisselen en kritisch beschouwen van kennis over alle voornoemde onderwerpen en thema's. Nieuwe ontwikkelingen en relevante bevindingen uit empirisch onderzoek worden niet alleen gedeeld, maar ook kritisch tegen het licht gehouden. Daarbij staan verhalen en ervaringen uit de dagelijkse praktijk centraal. Want laten we bij het verder verbeteren van de veiligheid van de maatschappij het allerbelangrijkste niet vergeten: de grote passie en motivatie, maar helaas ook frustratie van de mensen die met hun dagelijks werk bijdragen aan de veiligheid van onze maatschappij.

Ook dit nummer bundelt een breed scala aan bijdragen. Het peer reviewed artikel beschrijft de vermeende relatie tussen de zogenoemde kickbokswereld en het criminele milieu. Auteur en onderzoeker Frank van Gemert verrichtte een kwalitatief onderzoek en geeft een beschouwing van het verleden van de sport en schetst mogelijke ontwikkelingen nu het kickboksen steeds populairder wordt. De bijdrage van Sascha Bambach gaat over herziening van de regeling van voorlopige hechtenis in het kader van het project 'Modernisering Strafvordering'. Zij beschrijft wat de implicaties zijn voor de waarborgen van de rechtspositie van de verdachten, in het bijzonder voor die van jeugdigen.

Hoe gaat de spoorsector om met meldingen van onbeheerde objecten of personen met afwijkend of zelfs dreigend gedrag? Jeroen van den Tweel van ProRail beschrijft in het PROCESperikel dat het beleid gebaseerd is op een zorgvuldige afweging tussen veiligheid van en hinder voor de reizigers. Miriam Oostinga verzamelde voor haar artikel empirische studies naar de communicatie tijdens het

verhoren van verdachten en crisisonderhandelingen. In het bijzonder keek zij naar het effect van eventuele fouten op het proces.

Wat bieden de ontwikkelingen in de neurowetenschappen en daarbinnen gebruikte instrumenten voor de strafrechtspleging in Nederland? In haar bijdrage focust Naomi van Burgsteden op de meerwaarde van de neurogeheugendetectietest. Na een afweging van opbrengsten en risico's pleit zij vooralsnog voor terughoudendheid wat betreft intrede in het strafproces. Vele vormen van criminaliteit manifesteren zich ook op het internet. Geldt dat ook voor eerdergerelateerd geweld? Janine Janssen en Jeroen ten Voorde laten zien hoe eercodes zich op social media en het internet kunnen manifesteren en kijken naar de mogelijkheden in het strafrecht om dit soort zaken op te sporen en te vervolgen. Het PS van een redacteur in dit nummer, door redactielid Jaap van Vliet, maakt de cirkel rond. Ook zijn bijdrage betreft, hoe kan het haast anders, de zaak Michael P. en dan met name de gevolgen die deze zaak moet hebben voor de forensische zorg. Zoals Van Vliet laat zien staat de aansluiting tussen het gevangeniswezen en de zorg al heel lang bekend als problematisch en ingewikkeld. In zijn kast liggen dan ook al vele eerdere onderzoeken, rapporten en beleidsbrieven opgestapeld. Welke les moeten we daaruit leren?